

Sygn. akt: III AUa 597/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Iwona Szybka (spr.)

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2014 r. w Łodzi

sprawy **A. M. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę nauczycielską,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 21 lutego 2013 r., sygn. akt: V U 1182/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 597/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 października 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił A. M. (1) prawa do emerytury nauczycielskiej z uwagi na niespełnienie łącznie wszystkich warunków koniecznych do przyznania prawa do tego świadczenia.

W odwołaniu złożonym od powyższej decyzji A. M. (1) wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury przy uwzględnieniu pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od dnia 23 listopada 1977 roku do dnia 15 września 1980 roku.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 lutego 2013 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że: A. M. (2), urodzona (...), była zatrudniona na stanowisku nauczyciela w następujących okresach:

- od 16 września 1980 roku do 18 lutego 1985 roku w Szkole Podstawowej w W.,
- od 19 lutego 1985 roku do 31 sierpnia 1999 roku w Szkole Podstawowej Ł.,
- od 1 września 1999 roku do 1 sierpnia 2001 roku w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Ł.,
- od 1 września 2001 roku do dziś w Szkole Podstawowej w B..

Decyzją z dnia 30 czerwca 2008 r. ZUS Odział w T. odmówił A. M. (1) prawa do emerytury nauczycielskiej. Na skutek złożonego odwołania Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie, sygn. akt VU 1442/08 oddalił odwołanie natomiast Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 4 listopada 2009 roku, sygn. akt III AUa 227/09 oddalił złożoną przez wnioskodawczynię apelację. Wnioskodawczyni nie rozwiązała stosunku pracy, nieprzerwanie do dnia wyrokowania zatrudniona jest w Szkole Podstawowej w B. jako nauczyciel. W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy, powołując się na treść art. 88 ust. 1 i 2a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 roku Nr 97, poz. 674 ze zmianami), uznał odwołanie A. M. (1) za bezzasadne. Sąd Okręgowy podkreślił, że z powołanych wyżej przepisów jednoznacznie wynika, że wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do emerytury nauczycielskiej muszą być spełnione łącznie, a niespełnienie którejkolwiek z nich wyłącza możliwość przyznania prawa do tego świadczenia. Dalej Sąd odwołał się do treści art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym prawo do świadczeń określonych w tej ustawie powstaje z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Na wniosek osoby uprawnionej organ rentowy wydaje wówczas decyzję o przyznaniu prawa. Niespełnienie przez pracownika ustawowych warunków koniecznych do przyznania świadczenia skutkuje wydaniem decyzji odmownej. Sąd pierwszej instancji wskazał, że rozwiązanie stosunku pracy jest niezbędnym warunkiem nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela. W rozpoznawanej sprawie wnioskodawczyni na dzień złożenia wniosku o prawo do świadczenia emerytalnego, jak również w trakcie postępowania sądowego, nie rozwiązała stosunku pracy. Oznacza to, że ubezpieczona nie spełniła wszystkich przesłanek określonych w art. 88 Karty Nauczyciela, których łączne spełnienie warunkuje przyznanie prawa do emerytury. W tej sytuacji, w ocenie Sądu Okręgowego, zbędnym stało się badanie spełnienia przez wnioskodawczynię pozostałych przesłanek do uzyskania prawa do emerytury. Wobec nie rozwiązania przez wnioskodawczynię stosunku pracy, kwestia posiadania przez nią wymaganego stażu pracy stała się bezprzedmiotowa, a żądanie wydania wyroku ustalającego posiadanie wymaganego stażu jako jednej z kilku przesłanek prawa do emerytury określonego w przytoczonym wyżej przepisie, było niedopuszczalne. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych roszczenie o świadczenie (np. emeryturę) wyprzedza roszczenie o ustalenie, skutkiem czego nie jest możliwe wydanie wyroku ustalającego istnienie którejś z przesłanek prawa do świadczenia. Z twierdzeń ubezpieczonej należy wnioskować, że dąży ona jedynie do ustalenia, iż spełnia jedną z przesłanek przyznania prawa do emerytury nauczycielskiej, mianowicie, że posiada wymagany ogólny staż, przy uwzględnieniu spornego okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 23 listopada 1977 roku do dnia 1 września 1980 roku. Sąd Okręgowy uznał, że po ustaleniu, iż ubezpieczona nie rozwiązała stosunku pracy, nie miał obowiązku prowadzenia postępowania celem ustalenia spełnienia pozostałych przesłanek przyznania prawa do świadczenia.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżyła A. M. (1) apelacją w całości. Apelująca podniosła, że Sąd pierwszej instancji bezzasadnie nie zaliczył jej do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od 23.11.1977 r. do 15.08.1980 r. W uzasadnieniu apelująca podniosła, że stosunek pracy, w którym aktualnie pozostaje może rozwiązać dopiero w sytuacji, gdy Sąd rozstrzygnie o zaliczeniu jej do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym, co pozwoli jej uzyskać prawo do świadczenia emerytalnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie odnosi skutku, gdyż rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy, jak i w treści obowiązujących przepisów.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo rozpoznał spór w płaszczyźnie art. 88 ust.1 i 2a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97 poz. 674 ze zm.), który stanowi, że nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę. Według ust. 2a nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.), z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz

2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

A. M. (2) wniosła o przyznanie jej prawa do emerytury. Z uwagi na wiek (ur. (...)) jej uprawnienia mogły być badane tylko na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela. Organ rentowy w związku z wnioskiem wydał decyzję stwierdzającą brak prawa do tego świadczenia. Tym samym przedmiotem sporu jest prawo do świadczenia a nie fakt spełnienia poszczególnych do niego przesłanek. Podlegają one oczywiście badaniu, ale mają znaczenie jedynie jako zespół. Celem postępowania przed organem rentowym i celem postępowania sądowego było bowiem sprawdzenie, czy wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury nauczycielskiej. Ocena poszczególnych warunków znalazła się w decyzji jedynie jako składnik uzasadnienia odmowy. W takim samym też zakresie badał sprawę Sąd I instancji. Oceną objął bowiem to, czy organ rentowy prawidłowo odmówił prawa do świadczenia. W okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym jest, że A. M. (1) nie rozwiązała stosunku pracy i od dnia 1 września 2001 roku nieprzerwanie do dnia wyrokowania zarówno przez Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny, pozostaje w zatrudnieniu ze Szkołą Podstawową w B.. Z tej właśnie przyczyny Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji ZUS z dnia 9 października 2012 roku odmawiającej jej prawa do emerytury nauczycielskiej nie badając już kwestii spełnienia przez odwołującą drugiej przesłanki przyznania prawa do spornego świadczenia w postaci wymaganego normatywnie 30-letniego ogólnego stażu pracy. W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Skoro bowiem Sąd Okręgowy ustalił, że nie doszło do rozwiązania stosunku pracy i stosunek ten jest kontynuowany nieprzerwanie od dnia 1 września 2001 roku, to nie zrealizowała się jedna z przesłanek warunkujących prawo do emerytury nauczycielskiej. Niespełnienie przez wnioskodawczynię ustawowych warunków koniecznych do przyznania świadczenia powoduje wydanie decyzji odmownej. Wydanie takiej decyzji następuje już wtedy, jeżeli wnioskodawca nie spełnia choćby jednej przesłanki przyznania prawa do danego świadczenia. W wyroku z dnia 15 grudnia 2000 roku, II UKN 147/00 (OSNP 2002/16/389) Sąd Najwyższy wypowiedział pogląd, który Sąd Apelacyjny w Łodzi w pełni podziela, że istota decyzji organu rentowego polega na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia (lub o jego wysokości) jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo; sąd stwierdzający spełnienie przez ubezpieczonego jednego lub więcej warunków powstania prawa do świadczenia, nie może ustalić tego w sentencji wyroku, przy jednoczesnym oddaleniu odwołania ubezpieczonego od niekorzystnej dla niego decyzji organu rentowego. Z kolei w wyroku z dnia 9 lutego 2010 roku, I UK 262/09 (LEX nr 585728) Sąd Najwyższy stwierdził, że nie jest dopuszczalne w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wydanie wyroku ustalającego spełnienie przez ubezpieczonego niektórych warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia i przyznającego to świadczenie pod warunkiem spełnienia pozostałych warunków w przyszłości. Regułą jest, że sąd ubezpieczeń społecznych w trybie rozpoznania odwołania od decyzji organu rentowego przyznaje konkretne świadczenie lub określa jego wysokość. Aczkolwiek nie byłoby przeszkód, aby emeryturę nauczycielską przyznać nauczycielowi, który warunek rozwiązania stosunku pracy spełniłby po wydaniu zaskarżonej decyzji, w trakcie postępowania sądowego. Co do zasady bowiem Sąd ocenia legalność decyzji rentowej według stanu rzeczy w chwili jej wydania, ale może przyznać ubezpieczonemu świadczenie, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji. (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005r., I UK 245/04, OSNP 2006/3-4/5 oraz powołane w uzasadnieniu wyroku judykaty).

Konkludując, Sąd Okręgowy oddalając odwołanie ubezpieczonej od decyzji ZUS odmawiającej prawa do emerytury z tego powodu, że wnioskodawczyni nie rozwiązała stosunku pracy, nie mógł jednocześnie ustalić, że pracowała w gospodarstwie rolnym od 23 listopada 1977 roku do dnia 1 września 1980 roku albo, że spełnia warunek trzydziestoletniego okresu zatrudnienia. Wyjaśnić też należy wnioskodawczyni, że pomimo kontynuowania przez nią zatrudnienia po decyzji odmawiającej jej pierwszorazowo prawa do emerytury nauczycielskiej, jej staż pracy, ogólny i nauczycielski, może być liczony tylko do dnia 31 grudnia 2008r. Takie ograniczenie wynika bowiem z art. 88 ust. 2a Karty Nauczyciela.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny w Łodzi, działając na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.